

OBISK PRI LUDRUGI V ZAGREBU

Konec septembra smo obiskali društvo Ludruga v Zagrebu. Za tiste, ki jim je hrvaščina tuja, naj pojasnim, da se to ime lahko bere kot zlepljenka dveh besed, in sicer luda udruga ali po slovensko noro društvo. Društvo smo obiskali zato, ker se nam je zdelo, da je po svojih dejavnostih zelo podobno projektu Slišanje glasov, ki se je doslej razvijalo pod okriljem društva Kralji ulice.

Naš obisk je trajal dobri dve uri in pogovarjali smo se z Vlatko Ročić Petak in Ksenijo Kapelj, predsednico in podpredsednico društva. Po pogovoru smo se zunaj za hip srečali s kakimi 20 člani_cami dveh skupin, ki so se ravno zbirali k rednemu tedenskemu sestanku, in sicer ena skupina oseb, ki imajo lastno izkušnjo psihiatričnih diagnoz in obravnav, ter druga skupina svojcev, prijateljev in podpornih oseb, ki pa niso bili nujno povezani z osebami iz prve skupine. Uradni naziv prve skupine je »Strokovnjaki iz izkušnje«, druge pa »Od sotrpinov do sopotnikov«, kar se v hrvaščini sliši kot duhovita besedna igra (»Od supatnika do suputnika«). Vse skupaj pa se je dogajalo v prostorih nekakšne krajevne skupnosti, ker Ludruga sicer nima lastnih prostorov. Tale moj prispevek torej temelji na dvournem pogovoru, kar gotovo ni zadostovalo za poglobljeno razumevanje Ludruge. Gre bolj za nepopolne informacije in vtise s kratkega obiska.

Ludruga je nastala leta 2012, ko je Adi Hasanbašić obiskoval več zagrebških bolnic za duševne bolezni, da bi tam našel ljudi, ki bi želeli sodelovati pri projektu ustvarjanja radijske oddaje z naslovom »Ljudnica u eteru« (na zagrebškem Radiu študent), ki bi jo pripravljale in vodile osebe s prvoosebni izkušnjami. Več bolnic je odklonilo sodelovanje, dve pa sta pristali, in tako se je oblikovala skupina ljudi, ki so pripravljali te oddaje, ki jih ustvarjajo še danes. Ob ustvarjanju te oddaje se je oblikovala skupina ljudi, ki je nato ustanovila Ludrugo.

Kot sta nam povedali Vlatka in Ksenija, je ključna dejavnost društva facilitiranje podpornih skupin. Domnevam, da se tam, podobno kot pri slovenskem projektu Slišanje glasov, ljudje redno srečujejo, tam se ustvarjajo kultura društva in medosebne vezi, ki prinašajo veselje in izzive in omogočajo kontinuiteto delovanja. Tam se ustvarja zaupanje in se krešejo ideje. Če sem prav razumel, obstajata dve taki skupini v Zagrebu ter po ena v Splitu in Zadru. Delo v teh skupinah Ludruga na svoji domači strani opisuje takole: »Dobrodošel je vsak, ki je pripravljen deliti svoje misli, občutke in vprašanja, ki ga mučijo, ne glede na to, ali ima diagnozo ali ne, in ne glede na to, ali jemlje zdravila ali ne. Skupina je varno, zaščiteno mesto, kjer je mogoče, če kdo to želi, z drugimi deliti svoja doživljanja, aktivno poslušati in tako podpirati druge člane. Za nas je zelo pomembno ustvariti občutek enakopravnosti med udeleženci, in po tem se skupine medsebojne podpore razlikujejo od psihoterapevtskih skupin. Na naših skupinah ni psihološkega svetovanja, ampak ljudje, ki imajo podobne življenjske izkušnje, te delijo drug z drugim. Skupinske procese usmerja facilitator, čigar naloga je ustvariti varno in strpno okolje, v katerem bodo udeleženci imeli enako prostora in časa, da se izrazijo.«

Društvo je razmeroma močno v pripravi medijskih gradiv. Izdali so isti knjižici Willa Halla kot kasneje tudi Kralji ulice,

to sta *Prijateljstvo je najboljšo zdravilo* ter *Vodnik za opuščanje uporabe psihiatričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanja škode*, ter prevedli in podnaslovili štiri filme Daniela Macklerja, ki je potem tudi večkrat obiskal Zagreb. Teh filmov v Sloveniji še nismo prikazovali.

Med drugimi dejavnostmi društva je veliko okroglih miz in podobnih javnih dogodkov ter tudi živahna gledališka dejavnost, ki se po mojem občutku močno naslanja na tradicije gledališča zatiranih. Opazni sta tudi njihova kulturna dejavnost, predvsem preko medija fotografije, ter izobraževalna dejavnost.

Vlatka in Ksenija sta nam povedali, da sodelujeta pri izvajanju šolskega programa srednje medicinske šole pri predmetu, ki se ukvarja z zdravstveno nego v zaščiti duševnega zdravja. V okviru tega predmeta prihajajo celo leto na društvo majhne skupine dijakov 4. letnika (po okoli 10) in se udeležujejo devetih delavnic na temo sprejemanja drugačnosti, aktivnega poslušanja in komunikacije, odnosa do sebe in duševnih stisk mladih. Ta dejavnost je del projekta »Duševno zdravje v skupnosti – terapija po meri človeka«, ki ga finančno podpira mesto Zagreb.

Društvo se po svoji temeljni naravi nagiba k razvoju vrstniškega podpornega dela. Na to temo so sodelovali v Twining projektu z Nizozemsko, na osnovi katerega je nastal njihov projekt »Mobilni tim za psihosocialno podporo v skupnosti«, ki ga sedaj finančno podpira hrvaško Ministrstvo za demografijo, družino, mlade in socialno politiko. Kot sta povedali naši gostiteljici, je bila s tem projektom formalizirana dejavnost, ki je v društvu dejansko že ves čas potekala, namreč neformalna vzajemna podpora med člani društva. Ta poteka tako, da se ob kriznih obdobjih posameznikov znotraj mreže članov aktivirajo drugi posamezniki ali skupine, ki spremljajo, obiskujejo in se družijo s članom v krizi, dokler je to potrebno. Drugi del projekta pa obsega odzivanje na klice »na pomoč« še neznanih oseb v duševnih stiskah (ali njihovih bližnjih). Ljudje jih namreč v takšnih stiskah kličejo, potem pa jih mobilni tim Ludruge obišče na domu in jim tam nudi podporo. Ti timi so praviloma sestavljeni iz ljudi z lastno izkušnjo in se oblikujejo glede na oceno, kdo bi bil lahko najprimernejša oseba za nudenje podpore posameznim klicalcem. Projekt ima organizirano redno supervizijo s strani psihiatra in s strani psihoterapevtke. Moj vtis je bil, da zagrebška psihiatrija v razmeroma veliki meri sprejema in podpira dejavnosti Ludruge oziroma da se situacija počasi izboljšuje, čeprav obe sogovornici tudi nista skoparili s kakimi kritičnimi besedami o odzivih uradne psihiatrije.

Moja ocena je, da se lahko od Ludruge v Sloveniji, tako v institucionalni psihiatriji kot v nevladnem sektorju, veliko naučimo. Društvo mi je delovalo zelo odprto, kar se je videlo tudi po tem, da so nas takoj povabili, da kot gostje prisostvujemo še srečanjem obeh njihovih podpornih skupin. Povabilo je odprto tudi za vnaprej.

Bojan Dekleva

To gradivo je bilo izdelano v času, ko je bil projekt Slišanje glasov na društvu Kralji ulice vključen v projekt »Mreža slišanje glasov Zahodnega Balkana« (fondacija Tempus, program ERASMUS+; v trajanju 15.09.2018. do 14.07.2020) oz. je bilo s soglasjem avtorja/prevajalca objavljeno na domači strani projekta Slišanje glasov. *This material was produced in the framework of implementation of Erasmus+ project "West Balkan Hearing Voices Network" (15 September 2018 14 July 2020) by the Hearing Voices project at Kings of the Street Association.*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**KRALJI
ULICE**

